

ئىخوان و ستەمكارىي ئاينى . نووسىنى: ستېقان شەمىنى

ئەگەر ئاۋىل مەژۋى سەدەكەنى ناۋىستە بىلەن، بىر ھۆكۈمەت ئۆي ئاينى و فەرمەنلەرنى ئاۋىتەي يەك بىۋىن، ستەمكارىيەتنى كەڭەيتىش ئاينى سەرتاپى ئەۋروپا داپشېۋى، ئەم ستەمكارىيەت گەيتىۋەتەتەن يەك ئەھەر بىلەنلەن گەيتىۋەتەن، بىلەنكە بىلەنلەن ئاينى جۇداكەنى ناۋى يەك ئاينىش نەۋاردىۋى. بىر نەۋىنە دادگەكەنى پەشكەن، جەلەلەن سەزە بىلەنلەنلەن دەدە، يەن سەزە ئەۋەتەن ئەگەكە دەدە كە دۆرە سەتەتە كەتە بىلەن دەۋەتە، ھەۋەنەن ئەم دادگە كەسەلەكەنە كەمەن بىر مەسەپە پەتەستەنەكەن نەدەتە. بىر كۆرە و كەمەنە، ئەزەۋەن سەدەكەنى ناۋىستە ئۆيە پەن نەشەنەن، تەكەلەۋكەنە ئاينى و سەستە فەرمەنلەرنى جەگە ئە ستەمكارىي ئاينى ھەچە تە ئە شەنە.

ئىخۋان مۇسەلمەن بىر ھەمەن ئەفەسە كەسەكەنى ناۋىستە، ئە ئەرەۋەشە "ئەسەم چەسەسە" مەۋە 85 سە ئە ئەۋەتە بىرەنەنە بىرەنە ئاينى بىكەتە بىنەمە فەرمەنلەرنى سەسە. ئەگەچە مەۋە 84 سە ئە ئەرەستەنە ھۆۈمەتە نەمچە ئەلمەنەكەنى مەسەدە بىۋىن، بىلەن ئەۋەتە رەبەرنە ئىخۋان ئە ئەۋەتە مەۋە ئە ئەرەزەنە ئەرە، دەرەستەنە بىنەمەكە فەكەرى بىرە بىرەستەنە ئاينى و دەسەتە سەسە بىرەكەتە. ئە ئە ئىخۋان تە شەشە يەنە 2011 زەتە ۋەكە قوربەنە دەتە بىرەۋە، بىلەن فەكە ئىخۋان ئەۋەتە ئە دەۋەنەنە ئە ئەگە ئەشتەنە بىرە دەسەتە، شەۋەنە ئە قوربەنە ئە ئەگە ئە جەلە. ئەم شەمەنەش ئە مەۋە يەك سە ھۆكۈمە "مەرسە" دە مەسەقەتە خە سەلمەنە.

رەنەگە تە ئەستە ۋە زەنەبەتە، ستەمكارىي ئاينى يەنە پەشكەنە بىرەۋەتە تەبەتە بىرە ئاينى كەستەنە، بىلەن ئەم ئە ۋەقە ئە ئەتەزە كەسەۋە، چەۋنەكە دەشە ئە ئەۋەتە ھەتەكە ئەگەر ئاينە بىرەتە بىنەۋە فەرمەنلەرنى ھەمەن ستەمكارىيەتە ئەۋە. ھەۋەكە "ھەشە سەجە" سە دەكە: زەدە ئە جەكە ۋەستەنە بىلەن مەنە پەبەنە دادگەكەنى پەشكەنە تەبەتە بىرە مەسەپە ۋە ھەرگەزە شەتە ۋە نەكەتە ئە ئەۋەتە ئە ئەۋە قەسەكە بىرە بىنەۋە، بىلەن ئە مەژۋەنەكە ئە ئەستە ۋە رەبەدەۋە، ئە ۋە چەۋنە ئە ئە دەكەنە، رەۋە مەژۋە ھەردە ئە ئەنەكە دەسەلمەنە ئە ئەگەشتەنە ھە ئە دەگە

بە ئاين، خە بە خە دىبەتە مایە سەرھەددانى دادگاكانى پشکین و زەبر و زەکرەدن لە ئايندا.

لە ماوەی یەک ساڵى حکوومى ئیخوان لە میسر، بەدەر لەوێ ژەرخانى ئابووری زیانى گەورەى بەرکەوت، کەرتى گەشتیاریى ھەرسى ھەنا، ھەئەوسان و بەکاریى گەشتە لوتکە. لە ھەمان کاتدا دەرگەت بە شەوێکى چە کەوتە پەلاماردانى ئازادیەکان و سەرکوتى بیروای جیاواز و داپەسەینى مەعەنەویى رەشەبیران و دەرگەوتکردن و دادگاىکردنى ھونەرمانەدان. ھەرۆک "باسم یوسف" پەشکەشکاری کەناى CBC پەناسەى ئێو دەرگەت مىسرى بە چەرکەى ئێلف لیلە و لیلە کردبوو. کە لەو چەرکەدا ئێندامانى ئیخوان، راگەیانەنکار و رەژنامەوانان بە شەلاتى و بەتەجەجى "گەرەشەوێن" ناو دەرگەت. ئیخوان شەوازى دایەلەگ و لەکەگەشتەیان گەتەى بە نەنە و خەسەپانەن.

لەلایەکى تەرشەو، سەتەمکاریەکى نوێ لە بەرامبەر قەبتیە مەسیحیەکان لە نەشونمادا بوو، کە مەترسى کەپەسەندنى جەنگەکى مەزھەبى لەدەکرا. ئێو سەتەمکاریەى لە ماوەى یەک ساڵى حکوومى ئیخواندا دژى قەبتى و مەسیحیەکان بەتەجەجەو نموونەى لە مەژووى مىسردا نەبەنرا بوو. ھەرۆک "د. نەجیب جوبرائیل" راوژکاری یاسایى کەنەسەى قەبتیەکان، ئامارەى پەدا بوو "لە سەردەمى موبارەکا قەبتیەکان بە خراپترین شەو مامەتەیان لەگەتە دەکرا، بەتەم لە سەردەمى مۆرسى خەتەنى خوەن کران. لە زەمانى رەمانیەکانەو تا ئێستا رووبەرەووى کارساتى وانەبوونەتەو وەک ئێوێ ھەنووکە رووبەرەووى دەرگەتەو". ئێمەش ئێو دەرگەتەمان بێر دەرگەتەو کە بێرمانەندى سودانى "حاج وەرەق" لە بارەبەرەو دوا بوو، کاتەک وتبووى "ئیخوان لە ئێزموونە باشەکانى مەرەقەیتى دامانەدەرگەتەو".

خولاسە، ئیخوان نەک نەیتوانى لە ئاست داوا و خەونەکانى کەمەگەت مىسرىدا بەت، بەتەکو دەرگەتەو رەگەت ئیخوانیز و ئیسلامیە کەمەگەت لەسەر شەوێ ئیسلامیەرایى ئیخوانی، ھەموو خەتەکى مىسر لە قەبەدات، بە ئێمەش سەى لەو نەکردەو حکوومەت لە دەرگەتەکى ئیدارى و سیاسى بەکاتە دادگای پشکینى بیروباو و دامەزراوەکە سەرکوتکاری ئاینى. لەبەر ئێمە ھەبە، شەگەتەان لەنەگەتەان ئیخوان مۆسلىمەن لە برى پەشکەستنى کەمەگەت، چەندین ھەنگاو مىسر بەتەو بە دواو.

پەشتەرش "خەلیل ئێلەنەنى" لە کتەبەکەیدا "ئیخوانەکانى مىسر، مەملانەى پەکەوتەیک لەگەت رەژگار" باسە لەو کردبوو، ئیخوان ناتوانەت بەتە ھەزەک لەگەت دیموکراسى ھەبەت، چوونکە ھەچ

بـوايـکـيان بـ بـهاکـانـي ديموکراسي نـيـيـ. ئـلـعـنـانـي ئـامـاژـي بـوـ دابـوو “لـ هـمـبـر ديموکراسي سـپـيـسـکـي گـورـ هـيـ لـ نـاو ئـيـخـوانـدا. چـوون ئـوان ئـم چـمـکـ وکـ مومارـسـ سـير دـکـن نـکـ بـها. لـو سـنـگـيـيـ ئـامادـيـان هـيـ بـشـداريـ هـبـژاردن و خـپـيشانـدان بـکـن، بـمـام قـت نـبوو بـوايـان بـ دادپـروـري و ئازادي و يـکـسانـي هـبـ وکـ بـهاگـلـگـي گـرنگـي ديموکراسي”. هـر لـم روانگـيـشـو بـو لـ ماوـي يـکـ ساـدا، مورسي و ئـيـخـوان لـ برـي ئـوـي پايـکـانـي ديموکراسي لـ ميسر بـهـز بـکـن، خـريـکـي هـبـشاندنـوـي ئـو و ژـرخـانـه بـوون کـ ئـگـري ئـوـي لـدـکـرا ئـو وـاـنـه بـرـو ديموکراسي بـپـنـنـو، بـ هـنـانـدي ئـو ئـامـانـجـش سـرقـاي بـهـزکردنـي دـسـاـتـک بـوون کـ جگـ لـ ستـمـکاريـ هـيـجـي تـري لـ چاوـوان نـدـکـرا.

دوا پـردـي شـانـگـريـکـيان کـتايـي ئـيـخـوان؟

ئـگـرچـي “ئـيـخـوان” ماوـي 84 سا، هـوـي بـوچانـي دا، بـ ئـوـي دـسـاـتـي سياسي بـگـرـتـ دـست، بـمـام لـ يـکـم ئـزمـوونـي خـي لـ دـسـاـتـدا، نـيـتـوانـي لـ يـکـ سا زياتر بـرگـت، چوونکـ ميسري ساتـوختـي دـسـاـتـي ئـيـخـوان، بـ يـکـ چـرکـش پـشـووي بـ خـيـوـ نـبـيني، بـبـکو ئـجـينـدا مـترسـيدارـکـانـي ئـيـخـوان و مورسي، زياتر تاوي بـ ئـاگري شـشـکـسـند کـ دژ بـ ستـمـکاريـ لـو وـاـتـ بـرپاکـرابـوو. ئـيـخـوان جـيا لـوـي دـيويست بـرنامـ و شـکـهـاـتـوـ ئـاينـي و ئـايدـلـجـيـکـي خـي بـسـپـنـت و کـمـمـگـي ميسري لـ چوارچـوـي بـرنامـي ئـاينـي و سياسي و کـمـمـاـيـتي ئـيـخـوانـدا لـ قابـدات، لـ هـمان کاتدا لـ رووي ئـابووري و خزمـتـگـوزاريـ و بوژانـوـي بژـويـي هاوـاـتيان و پـيـوـندي دـيـلـماسـيـو، ميسري زـر بـرـو دـخـکـي خـراپـتر لـو دـخـ برد کـ دـسـاـتـي سياسي بـ دـستـي “موبارک” و بـو.

لـ ماوـي يـکـ سا ئـزمـوونـي دـسـاـتـدارـتي ئـيـخـوانـدا، رـسـيدي جونـي ميسري بـ رـژـيـکـي باوـ پـنـدـکـراو لـ بـرانـبـر دـلـاري ئـمـريکـي دابـزـيني بـ خـو بـيني، کـرتـي گـشتـوگـوزار کـ کـمـمـگـي يـکـي سـرـکـي ئـابووري ميسر بـو، زيانـي چـند مليار دـلـاري بـرکـوت. عـجز لـ بودجـي گـشتـي دـوـتـدا، گـيـشتـ دوو هـنـدي ساـلـي پـشـووتر، رـژـي بـکاريـ گـيـشتـ سيانـز لـ سـد، بـواري بـرهـمـهـنـان گـيـشتـ بارـکـي زـر ترسناک، کـ زيانـکـانـي لـ چـندين مليار دـلـار تـپـيـان کردبوو. بـرنامـي ئـيـخـوانـکان نـک نـيـدـتـوانـي ئـم کـشـ زـر قـوـاـنـه بـ پـي پـرـسـسـک بـرـو چارـسـر ببات، بـبـکو خودي

دسټمات رټز له دواي رټز څه يرانځکاني قوو و قوو تر دکردو.

له سهر هـ موو ناسته کان، کمه مځگي ميسري پاش شمش، وزعي له کمه مځگي ميسري پاش شمش، خراپتر بوو، هم دڅش به شمشگه ان و خاونده راسته قينه کاني راپه يني دژي ستمکاريي که گه نجان و روتو ۀلماننيه کان، قابيلي قبوول کردن نه بوو. چوونکه مورسي و ئيخوان ديانويست نه و به و په اوځز نازاديي پشتر له و واته دا هـ بوو، له رځگي سه پاندني بير و باو سه سه لفي و وشکه اته توو کاني څيانو له به يني بهن. هر به به م ترسيه کي گور له سه ر بوازي هونري و په يوه ندي که م لاي ته و ژياني تاک که سي هـ بوو، له به رنه وي ئيخوان ديويست هـ موو نه وان له سه ر سترکتري کولتوورکي که ني بيا بانښيني ته من 1400 سا و ونا بکاته و.

که مځگي ميسر، شارستان ته گلي ميسر، که قوو لايي کي زه دريني هـ به، له به رد هم هـ شهي ئيخوان و نه و نه جيندا ترسناکه دا بوو که مورسي ته ماي پياده کردن بوو. ئيخوان رځگاکاني توندوتيزي مه غځويي به کارده هـ نا به نه وي که مځگي څي راده ست بکات، هم واقعش به ميسرکي چاوگي فيکر و سياست و رښنگريي ۀره به، نه که هر مايي قبوول کردن نه بوو، به به هـ موو شوه وي که دژي نه و روتو بوو که شمش له په ناويدا له دژي موبارک به رپاکرا.

له ميسري ژبه دسه اته ئيخوان، هاوو اته بيووني تاک به تاکي ميسريه کان "نه گور له سه ر بنه مايي کي ناييني څيان رکنه خستبايه" له بن هـ شته دا بوو. چوونکه ئيخوان هرچه نده بانگ شهي ميان وي بکات، به به م سرته نجام نه يدتواني له څونه گور که څي د ربار بکات که دام زراندي دوه ته کي تيه کراتيه. له مه ژوودا رووينه داوه هيچ دوه ته کي ناييني، ديموکراسي بوو به، به به کو دوه ته ناييني و ديموکراسي دوژمني باوه کوژي به کترن. هر روه که "نه د نهيس" شاعير و بيرمه ندي ۀره ب ناهاري به د کات: مافي تاک له باوه و نايينه روه ريي هيچ مشتوم که هـ ناگرته، نه و مافي که من رزي له د گرم و داکي له د که م. به به م کمه مځگي به و سيف ته ي گشته که، له سه ر بنه ماي هاوو اته بيووني ناييني ناهات به به و، به به کو له سه ر هاوو اته بيووني مه دني د بهت. ته نيا به به م ش مافي کاني مرغه، دوور له باوه و ئينتيما و توخم و رځگه ز و بنه چي به کي که م لاي ته، مسه گور د که ته. هر به به کاره نه نه کي سياسي نه نايين، به څي شوازي کي توندوتيزي نه که له دژي جه سته، به به کو له دژي ره حيش.

که مځگي ميسر، په شينيان هـ بوو به نه و روتو ئيخوان گرتبووي بهر، به و په يي هـ ر له سه ر تاوه، مورسي که له پشتيي و رابه ري

گشتیی ئیخوان و بـرنامـیـکی جـهـنمی ئیسلامی سیاسی ئامادی هـبوو، خواستی هـبوو، میسر بکا تـهـ نموونـیـکی تاقیکراوی ئـزموونی دـسـا تدارکتی ئیخوان، ئـزموونـکی دـسـا تدارکتی لـسـر بنـمـای ئاینـک یان خوـنـدنـوـیـکی دیاریکراو بـه ئاینـک قاجی لـسـر عـرد دانا بوو. بـهـام ژ بـرئـوـی ئـو بـرنامـ و خـونـی موری و ئیخوان هـیانـبوو، دژی هـموو بـهـا مـدـنی و مودـرنـکانی ژیانی هاوچـرخـی مـرـقایـتی بوو، دژی سکـلاریزم و دیموکراسی و ئاشتی کـمـمـایـتی و ئاینـدی پـکـو و ژیان بوو، نـیـتوانی لـه قـناغی دـمـمـای تی پـپـت و لـگـه لـه دایکبوونیدا بوو بـه جـستـیـکی ساردـو بوو. هـر بـیـم شـوـیـه دوا پـردی شانـگـریـه لـسـر رـی کارـکتـری ئیخوان دادرایـو و بـه لـه سـدارـدانی مورسیش دوا بـزمـار لـه روئیای ئیخوان درا بـه جارـکی تر ها تـنـو سـر دـسـات.

گـهـنـو بـه خـونـکانی شـهـ

خـشـختـانـه هـر لـه دـسـتـپـکـو و لـه بـوایـدا بـووم، شـهـ و راپـهـینـکانی وـا تانی عـرـبی کـه لـه تونـسـو و تاوی سـند و تا نهـش لـه سوریا بـردـوامی هـیـه، شـهـ نین لـه پـناوی ئامانجی ئاینی، بـه دیوـکی تردا فاکتـری سـرـکی لـه تاوسـندنی شـهـکان، بـرـنگاری سـرکوتی ئاینی نـبوو، یان ئامانجی لـه هـوـدان نـبوو بـه دامـزراـندنی دـوـتی ئاینی، یاخـ ئیسلامی، بـهـکو لـه سترـکتـر و ئـم شـهـشانـه شـهـشی نان و ئازادی بوون، شـهـش بوون لـه پـناوی باشرکردنی هـلومـرجی ژیان لـه کـمـمـگـه عـرـبـبیـکان، شـهـش بوون لـه پـناوی بـرینکردنی مـوداکانی ئازادی و چـسپانـدنی دادی کـمـمـایـتی، کـه هـر یـک لـه مانـه بـشـکن لـه کرـکی دیموکراسی، کـه لـه دونیاشدا هیچ نموونـیـکی دیموکراسی بـه بـه بوونی عـلـمانیـت لـه ئارادا نییـه.

ئـگـرجی لـه ساتـوختـکی دیاریکراودا، جـرـک لـه رـشـینی و نائومـیدی لـه هـمـبـر ئـو شـهـشانـه تـنگی پـه هـچینـبووین، بـه پـیـی لـه بـشایی دـسـا تدا و لـه دواي رووخانی رژـمـکان لـه میسر و تونس، کـرـقی رـکـراو ئیسلامیـکان رووی لـه هـکـشان کرد و لـه دوا وـسـتـگـشدا "ئیخوان موسلیمین" لـه رـگای هـبـژاردنـو توانی هـلـکـه بـه ئاسانی بـقـزـتـو و دواي 84 سا تـمـنی سیاسی بـگـا تـه سـر عـرشـی دـسـات. بـهـام هـروک بیرمـندی ناسراوی عـرـب "هـاشم ساـح" بـی چوو بوو، "لـه قـناغی یـکـمـدا لـه باتی پـشـو و چوون، پاشـکـشـیـک دـتـه ئارا". بـهـگوومان ها تـنـه سـر دـسـا تی ئیخوان، فـرمـک لـه پاشـکـشـی شـهـش بوو، یاخـ هـرـسی خـونـی شـهـشـگـهـان بوو،

بہام نام ئم پاش کش ی ل سا ک زیاتری نہ خایاند.

ئیخوان ل میسر تووشی مستی کی جادووی بیو، بوی پویا بوو،
ئیوی تا ئستا رگربوو ل بیک گ یاندنی ئیخوان و دسات،
تیا بوونی رزم کی پلیسی و ملتانتی وک رزمی موبارک بوو،
لم سنگوو سرمست بوون بوی میسری کان رسامن ب برنامی
ثاینی ئیخوان، بی ل ماوی چ ند مانگ کدا ه موو شت کیان ل
بیر کرد، برنامی ه بزاردنی خیان خست ت نک خوی ک شکی
کمارییو، ل بری باشرکردنی ه لوم رچی سیاسی و ئابووری و
کم مای تی کم مگ کی میسر، دستان دای پر سی ئیخوانیز
کم مگ کی میسری، ئم ش ناکک بوو ب و ر ح شارسانیی گ لی میسر
ک ل فیرع ون کانوو د ستپ دکات تا ه نووک. بی کم مگ کی
میسری ز ر زوو ل پ یام و پر ت کم ل کانی ئیخوان ت گ یش، ز ر
زوو د رکیان ب م ترسیی کی گ ور تر کرد ل بر د میاندا ک چ ند
قاتی رزم کی موبارک م ترسیدارتر بوو.

هاشم ساح، بیرمندی گ ور ی عرب د "دیکتاتری ثاینی گ ل
م ترسیدارتر ل دیکتاتریی تی س ربازی، چونک ی کم میان
راست و و ب جیاوازی ه ش ل ئازادی بیر و را و بیرکردن و
و د ربین دکات". گ لی میسری ب ه شارییو و ب ت گ یشتن
لوی "ئیخوان" سرقای ئیسلامیز و ئیخوانیز کی دام زراو و
کای ج راو ج ر کانی ثیان ل و و ت، ب ت گ یشتن لوی "ئیخوان"
ل ج گ کی دیکتاتری پلیسی و س ربازی پ شو، سرقای ر نانی
دیکتاتری ثاینی، بر د وامیان ب ش ش دا، یان ب مانای کی
دیک گ انوو ب خ ون کانی ش، گ انوو ب ب ها کانی ش.
لم نو ند دا "میدانی ئازادی قاهر" ب دنگ کی بند ئوی
دووپا تکر د و، ش ش ک تایی نه ها توو، ب کو ه شتا ش در ژ ی
ه ی.

ئیووشی ل چ ند ساهی رابردودا ل میسر روویدا، "وات پر سی
لادانی موری ل دسات" نک ناچت چوی کودتاو، ب کو ب
ه موو شو ی یک ر نگ و م دیل کی تری ش شو، چونک کودتا
ل لاین کمین ی کی سوپاو ئ نجام د درت، بهام ئوی ل میسر
روویدا، سوپا ب دیفاکت ک وتبوو ژر کارت کردنی ئ و خر شان
گ ور یی ل ش قامی میسریدا د بینرا. ئ گ رچی موری س ر ک کی
ه ب ب ز ر دراو بوو، ل ر گ کی سندوو ق کانی د نگدانوو گ یشتبوو
دسات، بهام ئم ب و مانای نیی، خ ک ناتوان ل ر گ کی
چالاک م دنی و خ پیشاندان و ششی سپییو، س ر ک لا بدن. ب

شارل هـ